

ความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตสาขาวิชาอาชีวอนามัย และความปลอดภัย คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

THE SATISFACTION OF EMPLOYERS TOWARDS THE GRADUATES OF OCCUPATIONAL HEALTH AND SAFETY DEPARTMENT, FACULTY OF SCIENCE AND TECHNOLOGY, VALAYA ALONGKORN RAJABHAT UNIVERSITY UNDER THE ROYAL PATRONAGE

วัชรารณ วังศกุลกาญจน์^{1*}, และขวัญแห นุ่นภักดี¹
Watcharaporn Wongsakoonkan^{1*}, Khwankhae Nunbhakdi¹

Received : 22 January 2022

Revised : 27 May 2022

Accepted : 7 June 2022

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อคุณลักษณะหรือความสามารถในการปฏิบัติงานตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติของบัณฑิตที่จบการศึกษาจากหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาอาชีวอนามัยและความปลอดภัย คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บังคับบัญชา/หัวหน้างานในสถานประกอบกิจการของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในปี พ.ศ. 2559-2561 ผ่านทางระบบ Google forms จำนวน 55 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วย ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ส่วนที่ 2 ความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิต และส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะสำหรับการผลิตบัณฑิต มีความตรงเชิงเนื้อหาอยู่ระหว่าง 0.667 - 1 และความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.744 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ใช้บัณฑิตมีความพึงพอใจต่อคุณลักษณะหรือความสามารถในการปฏิบัติงานของบัณฑิตในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.51) รองลงมาได้แก่ ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.62) ด้านทักษะ

¹หลักสูตรอาชีวอนามัยและความปลอดภัย คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

¹Department of Occupational health and safety, Faculty of Science and Technology,
Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage

*ผู้นิพนธ์ประสานงาน E-mail: watcharaporn@vru.ac.th

ทางปัญญา ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.63) ด้านความรู้ความสามารถทางวิชาการ/วิชาชีพ ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.65) และด้านการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.80) ตามลำดับ ผู้ใช้บัณฑิตต้องการบัณฑิตที่พูด อ่าน และเขียนภาษาอังกฤษได้ ผลการศึกษาสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการเรียนการสอนเพื่อผลิตบัณฑิตให้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานได้

คำสำคัญ: ความพึงพอใจ ผู้ใช้บัณฑิต สาขาวิชาอาชีวอนามัยและความปลอดภัย

ABSTRACT

The current research study aimed to study the satisfaction of employers towards the attributes or operational capabilities, based on Thai qualifications framework for higher education, of graduates of Occupational Health and Safety Department, Faculty of Science and Technology, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage. The data were collected by using a questionnaire in form of Google forms. The respondents were 55 employers or supervisors providing the satisfaction scores to graduates who completed the university courses between 2016 - 2018. The research tool, namely a questionnaire, was divided into 3 parts including, 1) general information, 2) employer satisfaction, and 3) suggestions. Content validity was ranged between 0.667 - 1 and reliability was 0.744. The data was analyzed by computing mean and standard deviation.

The results showed that the overall levels of employers' satisfaction towards graduates were high. To consider the scores of each individual questionnaire item, it was found that morality, ethics, and professional ethics showed the highest mean score ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.51). The mean scores of other items were as follows: interpersonal skills and responsibility ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.62), cognitive skills ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.63), academic/professional knowledge ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.65) and communication and information technology skills ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.80), respectively. Employers need graduates who can speak, read, and write in English. The results of the current study can be used as a guideline for improving the relevant instruction in the Department of Occupational Health and Safety to qualify graduates to the needs of labor market.

Keywords: Satisfaction, Employer, Department of Occupational Health and Safety

บทนำ

หลักสูตรอาชีวอนามัยและความปลอดภัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จัดการเรียนการสอนมาตั้งแต่ปีการศึกษา 2548 เดิมใช้ชื่อว่า หลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ความปลอดภัยจนถึงปีการศึกษา 2556 จากนั้นปรับปรุงหลักสูตรเป็นหลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาอาชีวอนามัยและความปลอดภัยในปีการศึกษา 2557 และได้ปรับปรุงหลักสูตรทุก 5 ปี ปัจจุบันการดำเนินการเรียนการสอนด้วยหลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาอาชีวอนามัยและความปลอดภัยหลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562 ผ่านการเห็นชอบจากกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมวันที่ 21 กรกฎาคม พ.ศ. 2562 และผ่านการขึ้นทะเบียนให้ผู้สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรมีคุณสมบัติเป็นเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับวิชาชีพ จากกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานวันที่ 29 ตุลาคม พ.ศ. 2563

ปัจจุบันหลักสูตรอาชีวอนามัยและความปลอดภัยจัดการเรียนการสอนตามกรอบโครงสร้างรายวิชา คุณสมบัติคณาจารย์และนักศึกษา จำนวนเครื่องมือด้านสุขศาสตร์อุตสาหกรรมสอดคล้องกับเกณฑ์ในการพิจารณาวุฒิการศึกษาปริญญาตรีสาขาอาชีวอนามัยและความปลอดภัยหรือเทียบเท่า ตามกฎกระทรวงกำหนดมาตรฐานในการบริหารและการจัดการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. 2549 (กองความปลอดภัยแรงงาน กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน, 2562) ผลิตบัณฑิตที่มีองค์ความรู้และทักษะด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยกว่า 200 คน ให้พร้อมไปเป็นเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับวิชาชีพเข้าสู่ตลาดแรงงาน อันเกี่ยวข้องกับความต้องการของสถานประกอบกิจการในปัจจุบันนี้

ความต้องการของสถานประกอบกิจการเมื่อบัณฑิตเข้าสู่ตลาดแรงงานในปัจจุบันนี้ ต้องการบัณฑิตที่มีทักษะที่จำเป็นต่อการทำงาน เช่น ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี ทักษะชีวิตและอาชีพ เป็นต้น (เบญจวรรณ ฤทธอมชยธวัช และ คณะ, 2559) ทางหลักสูตรอาชีวอนามัยและความปลอดภัยได้มีการติดตาม ประเมินผลความสำเร็จของการผลิตบัณฑิตตามมุมมองของนายจ้าง ผู้บังคับบัญชา หัวหน้างาน ในรูปแบบของการประเมินผลความพึงพอใจผ่านทางแบบสอบถามที่มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จัดทำขึ้นซึ่งเป็นข้อคำถามทั่วไป และเพื่อเป็นการพัฒนาบัณฑิตให้ตรงกับความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต ทางหลักสูตรอาชีวอนามัยและความปลอดภัยจึงสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจขึ้นมาโดยมีข้อคำถามที่เชื่อมโยงถึงการผลิตบัณฑิตของหลักสูตรอาชีวอนามัยและความปลอดภัย ผลการประเมินความพึงพอใจนี้เป็นกระบวนการประเมินความสอดคล้องระหว่างสิ่งที่ผู้ใช้บัณฑิตคาดหวังที่จะได้รับจากการปฏิบัติงานของบัณฑิตและสิ่งที่ได้รับจริงจากการปฏิบัติงานของบัณฑิต (พัทธนันท์ คงวงศ์วาน และ เพ็ญจันทร์ ภัทรเมธีกิจ, 2559) ซึ่งสามารถแสดงให้เห็นได้ว่าความคาดหวังของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อบัณฑิตนั้น มีแนวโน้มหรือทิศทางเป็นอย่างไรต่อคุณลักษณะของบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติทั้งในด้านคุณธรรม ความรู้ ปัญญา ความสัมพันธ์และการสื่อสาร

ความพึงพอใจที่ถูกลำไปประเมินจากการปฏิบัติงานของบัณฑิตหลักสูตรอาชีวอนามัยและความปลอดภัยประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพ ประเมินจากพฤติกรรมทางด้านคุณธรรม จริยธรรม ความมีวินัย ความรับผิดชอบ ชื่อสัตย์สุจริต

เสียสละ 2) ด้านความรู้ความสามารถทางวิชาการ/วิชาชีพ ประเมินจากองค์ความรู้ในสาขาวิชา การต่อยอดองค์ความรู้ 3) ด้านทักษะทางปัญญา ประเมินจากความสามารถในการตัดสินใจ การใช้ทักษะ ในการปฏิบัติงาน 4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ประเมินจาก การแสดงออกอย่างเหมาะสมในกลุ่มทั้งภาวะผู้นำ ผู้ตาม และ 5) ด้านการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศ ประเมินจากทักษะการสื่อสาร สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างเหมาะสม (เพลินพิศ ศิริสมบุญ, 2559) ทักษะทั้ง 5 ด้านนี้จะแสดงถึงผลลัพธ์การเรียนรู้ตลอดการศึกษาใน หลักสูตรอาชีวอนามัยและความปลอดภัย

การประเมินผลความสำเร็จของการผลิตบัณฑิตนี้ถือเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินคุณภาพ การศึกษา โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ด้านการผลิตบัณฑิต ตามตัวบ่งชี้ สมศ.ที่ 2 คุณภาพบัณฑิตปริญญาตรี โท เอก ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา ผลจากการศึกษาความพึงพอใจนี้จะเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาผลการดำเนินการจัดการศึกษา ของหลักสูตรอาชีวอนามัยและความปลอดภัยรวมทั้งเป็นข้อมูลในการทบทวน ปรับปรุงและพัฒนา คุณภาพหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และนักศึกษา ให้มีผลการเรียนรู้และคุณลักษณะที่ตรงกับ ความพึงประสงค์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ที่เชื่อมโยงกับต่อ ความต้องการของสังคมและตลาดแรงงานซึ่งมหาวิทยาลัยตระหนักและมีแนวทางในการจัดการศึกษา เพื่อผลิตบัณฑิตให้มีความสอดคล้องกัน

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อคุณลักษณะหรือความสามารถ ในการปฏิบัติงานตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติของบัณฑิตที่จบการศึกษา จากหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาอาชีวอนามัยและความปลอดภัย คณะวิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรคือ ผู้บังคับบัญชา/หัวหน้างานในสถานประกอบกิจการของบัณฑิตที่สำเร็จ การศึกษาในปี พ.ศ. 2561-2563 จำนวน 108 คน และมีผู้บังคับบัญชา/หัวหน้างานในสถานประกอบ กิจการตอบแบบสอบถามกลับมาผ่านทางระบบ Google forms จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 51 ซึ่งเป็นจำนวนที่ยอมรับได้ตามข้อเสนอแนะสำหรับการประกันคุณภาพการศึกษาที่ผู้ใช้บัณฑิตตอบ แบบสอบถามไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2564)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 ข้อมูล ทั่วไปของผู้ใช้บัณฑิต ส่วนที่ 2 ความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิต และส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะจาก ผู้ใช้บัณฑิต ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปประกอบด้วยเพศ ลักษณะของหน่วยงาน และตำแหน่งงานของผู้ใช้บัณฑิต

ส่วนที่ 2 ความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตที่จัดทำโดยสาขาวิชาอาชีวอนามัยและความปลอดภัย แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ประกอบด้วยด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพ ด้านความรู้ความสามารถทางวิชาการ/วิชาชีพ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และความรับผิดชอบ และด้านการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตรวัดประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert Scale) โดยกำหนดความหมายของคะแนนเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะสำหรับการผลิตบัณฑิต

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิทดสอบความตรงเชิงเนื้อหา จำนวน 3 ท่าน คำถามทุกข้อมีค่า IOC ระหว่าง 0.72 - 1.00

การวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บังคับบัญชา/หัวหน้างานในสถานประกอบการที่มีความคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงโดยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (Alpha Cronbach Coefficient) มีค่าเท่ากับ 0.74

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตผ่านทางระบบ Google forms ในช่วงเดือนมีนาคม - มิถุนายน พ.ศ. 2561-2563 โดยผู้วิจัยมีขั้นตอนพิทักษ์สิทธิ์ผู้เข้าร่วมวิจัย ด้วยการรักษาความลับข้อมูลส่วนตัว ไม่เปิดเผยชื่อสกุล

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปและความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตด้วยค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แปลผลการเก็บรวบรวมข้อมูลในภาพรวม โดยเกณฑ์การพิจารณาให้ความหมายค่าเฉลี่ยดังนี้

- 4.51 - 5.00 หมายถึง มีความพึงพอใจมากที่สุด
- 3.51 - 4.50 หมายถึง มีความพึงพอใจมาก
- 2.51 - 3.50 หมายถึง มีความพึงพอใจปานกลาง
- 1.51 - 2.50 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อย
- 1.00 - 1.50 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะสำหรับการผลิตบัณฑิต

วิเคราะห์ข้อมูลข้อเสนอแนะโดยการสรุปความคิดเห็นจากคำถามปลายเปิด

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ใช้บัณฑิต

ข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	38	69.10
หญิง	17	30.90
ลักษณะของหน่วยงาน		
ภาครัฐ	5	9.10
ภาคเอกชน	50	90.90
ตำแหน่งงานของผู้ใช้บัณฑิต		
หัวหน้างานความปลอดภัย	50	90.90
หัวหน้างานฝ่ายบุคคล	5	9.10

จากตารางที่ 1 ผู้ใช้บัณฑิตส่วนใหญ่เป็นเพศชายร้อยละ 69.1 ส่วนมากเป็นหน่วยงานภาคเอกชนร้อยละ 90.9 และเป็นหัวหน้างานความปลอดภัยร้อยละ 90.9

ตารางที่ 2 ระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตต่อคุณลักษณะหรือความสามารถในการปฏิบัติงานของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในปี 2559-2562

คุณลักษณะที่พึงประสงค์	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ระดับ
1. ด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพ	4.65	0.51	มากที่สุด
2. ด้านความรู้ความสามารถทางวิชาการ/วิชาชีพ	4.28	0.65	มาก
3. ด้านทักษะทางปัญญา	4.39	0.63	มาก
4. ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ	4.53	0.62	มาก
5. ด้านการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	4.23	0.80	มาก
รวม	4.42	0.64	มาก

จากตารางที่ 2 ระดับความพึงพอใจต่อคุณลักษณะหรือความสามารถในการปฏิบัติงานของบัณฑิตในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.64) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ผู้ใช้บัณฑิตมีความพึงพอใจในด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.51) รองลงมาอยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่าง

บุคคลและความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.62) ด้านทักษะทางปัญญา ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.63) ด้านความรู้ความสามารถทางวิชาการ/วิชาชีพ ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.65) และด้านการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.80) ตามลำดับ

ตารางที่ 3 คะแนนความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิต จำแนกตามผลการเรียนรู้ในแต่ละด้านของหลักสูตร วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาอาชีวอนามัยและความปลอดภัย

คุณลักษณะที่พึงประสงค์	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ระดับ
1. ด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพ	4.65	0.51	มากที่สุด
1.1 มีทัศนคติที่ดีต่อการทำงาน การตระหนักในจรรยาบรรณวิชาชีพ	4.60	0.56	มากที่สุด
1.2 มีความเสียสละและมีจิตอาสาในการทำงาน	4.58	0.53	มากที่สุด
1.3 มีความมุ่งมั่น ขยัน ไม่ย่อท้อในการทำงาน	4.62	0.53	มากที่สุด
1.4 มีสัมมาคารวะ อ่อนน้อมถ่อมตน รักษาระเบียบวินัย เคารพกฎระเบียบและข้อบังคับขององค์กร	4.73	0.45	มากที่สุด
1.5 มีความรับผิดชอบในการทำงานและมีความซื่อสัตย์	4.73	0.45	มากที่สุด
2. ด้านความรู้ความสามารถทางวิชาการ/วิชาชีพ	4.28	0.65	มาก
2.1 มีความรู้ ความสามารถทางวิชาการทางด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัย	4.27	0.73	มาก
2.2 มีความสามารถในการประยุกต์ความรู้ทางด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยมาใช้ในการปฏิบัติงานจริง	4.22	0.71	มาก
2.3 มีความสามารถในการนำเทคโนโลยีพื้นฐานทางด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยไปพัฒนาและแก้ปัญหาในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.20	0.68	มาก
2.4 มีความรู้ ความเข้าใจในวิชาชีพและงานที่ตนเองได้รับผิดชอบ	4.35	0.55	มาก
2.5 มีความรู้เท่าทันความก้าวหน้าทางวิทยาการทางด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัย	4.35	0.55	มาก

ตารางที่ 3 (ต่อ)

คุณลักษณะที่พึงประสงค์	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับ
3. ด้านทักษะทางปัญญา	4.39	0.63	มาก
3.1 มีความสามารถในการคิด วิเคราะห์ และ สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในงาน ได้อย่างเป็นระบบ	4.35	0.58	มาก
3.2 มีความสามารถในการเชื่อมโยง สามารถ บูรณาการหลักทฤษฎีมาใช้ในการทำงาน ได้อย่างสร้างสรรค์	4.31	0.60	มาก
3.3 มีความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้	4.40	0.63	มาก
3.4 มีความสามารถในการรับรู้งาน เรียนรู้งานได้ อย่างรวดเร็ว	4.51	0.63	มากที่สุด
3.5 มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการทำงาน	4.40	0.71	มาก
4. ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และความรับผิดชอบ	4.53	0.62	มากที่สุด
4.1 มีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และสามารถทำงานเป็นทีมได้	4.47	0.66	มาก
4.2 ยอมรับฟังความคิดเห็นและให้ความร่วมมือ กับผู้อื่นในการทำงาน	4.64	0.52	มากที่สุด
4.3 มีความสามารถในการเจรจา การติดต่อสื่อสาร	4.44	0.66	มาก
4.4 สามารถปรับตัวเข้ากับเพื่อนร่วมงาน และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงาน	4.62	0.56	มากที่สุด
4.5 สามารถจัดการอารมณ์ และ ควบคุมอารมณ์ได้	4.47	0.69	มาก
5. ด้านการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศ	4.23	0.80	มาก
5.1 สามารถสื่อสาร และแสดงออกอย่าง เหมาะสม	4.11	0.88	มาก
5.2 สามารถพูด อ่าน เขียน และนำเสนอ ภาษาไทยได้ดี	4.31	0.81	มาก

ตารางที่ 3 (ต่อ)

คุณลักษณะที่พึงประสงค์	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับ
5.3 สามารถพูด อ่าน เขียน และนำเสนอ ภาษาอังกฤษได้ในระดับพื้นฐาน	4.31	0.66	มาก
5.4 มีความรอบรู้ทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และนำไปประยุกต์ใช้กับงาน	4.40	0.66	มาก
5.5 สามารถใช้เทคนิคพื้นฐานทางสถิติและ คณิตศาสตร์เพื่อวิเคราะห์และนำเสนองาน	4.02	0.93	มาก
ค่าเฉลี่ยทั้ง 5 ด้าน	4.42	0.64	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตรายข้อในแต่ละด้านโดยเรียงลำดับจากด้านมากไปยังด้านน้อยผลเป็นดังนี้

1. ผู้ใช้บัณฑิตมีระดับความพึงพอใจต่อคุณลักษณะหรือความสามารถในการปฏิบัติงานของบัณฑิตในด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.51) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกคุณลักษณะ ได้แก่ ความพึงพอใจต่อการมีสัมมาคารวะ อ่อนน้อมถ่อมตน รักษาระเบียบวินัย เคารพกฎระเบียบและข้อบังคับขององค์กร ($\bar{X} = 4.73$, S.D. = 0.45) การมีความรับผิดชอบในการทำงานและมีความซื่อสัตย์ ($\bar{X} = 4.73$, S.D. = 0.45) มีความมุ่งมั่น ขยัน ไม่ย่อท้อในการทำงาน ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.53) มีทัศนคติที่ดีต่อการทำงาน การตระหนักในจรรยาบรรณวิชาชีพ ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.56) และมีความเสียสละและมีจิตอาสาในการทำงาน ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.53)

2. ผู้ใช้บัณฑิตมีระดับความพึงพอใจต่อคุณลักษณะหรือความสามารถในการปฏิบัติงานของบัณฑิตในด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.62) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดและระดับมาก คุณลักษณะที่อยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ความพึงพอใจต่อการยอมรับฟังความคิดเห็นและให้ความร่วมมือกับผู้อื่นในการทำงาน ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.52) และความสามารถปรับตัวเข้ากับเพื่อนร่วมงานและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงาน ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.56) คุณลักษณะที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ความพึงพอใจต่อการมีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และสามารถทำงานเป็นทีมได้ ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.66) ความสามารถจัดการอารมณ์ และควบคุมอารมณ์ได้ ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.69) และมีความสามารถในการเจรจา การติดต่อสื่อสาร ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.66)

3. ผู้ใช้บัณฑิตมีระดับความพึงพอใจต่อคุณลักษณะหรือความสามารถในการปฏิบัติงานของบัณฑิตในด้านทักษะทางปัญญาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.63) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดและระดับมาก คุณลักษณะที่อยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ความพึงพอใจ

ต่อการมีความสามารถในการรับรู้งาน เรียนรู้งานได้อย่างรวดเร็ว ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.63) ความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.63) ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการทำงาน ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.71) ความสามารถในการคิด วิเคราะห์ และสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในงานได้อย่างเป็นระบบ ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.58) และความสามารถในการเชื่อมโยง สามารถบูรณาการหลักทฤษฎีมาใช้ในการทำงานได้อย่างสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.60)

4. ผู้ใช้บัณฑิตมีระดับความพึงพอใจต่อคุณลักษณะหรือความสามารถในการปฏิบัติงานของบัณฑิตในด้านความรู้ความสามารถทางวิชาการ/วิชาชีพภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.65) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกคุณลักษณะอยู่ในระดับมาก ได้แก่ มีความรู้ความเข้าใจในวิชาชีพและงานที่ตนเองได้รับผิดชอบ ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.55) มีความรู้เท่าทันความก้าวหน้าทางวิชาการทางด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัย ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.55) มีความรู้ ความสามารถทางวิชาการทางด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัย ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.73) มีความสามารถในการประยุกต์ความรู้ทางด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยมาใช้ในการปฏิบัติงานจริง ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.71) และมีความสามารถในการนำเทคโนโลยีพื้นฐานทางด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยไปพัฒนาและแก้ปัญหาในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.68)

5. ผู้ใช้บัณฑิตมีระดับความพึงพอใจต่อคุณลักษณะหรือความสามารถในการปฏิบัติงานของบัณฑิตในด้านการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.80) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกคุณลักษณะอยู่ในระดับมาก ได้แก่ มีความรอบรู้ทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและนำไปประยุกต์ใช้กับงาน ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.66) สามารถพูด อ่าน เขียน และนำเสนอภาษาไทยได้ดี ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.81) สามารถพูด อ่าน เขียน และนำเสนอภาษาไทยได้ในระดับพื้นฐาน ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.66) สามารถสื่อสาร และแสดงออกอย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = 0.88) และสามารถใช้เทคนิคพื้นฐานทางสถิติและคณิตศาสตร์เพื่อวิเคราะห์และนำเสนองาน ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = 0.93)

สำหรับข้อเสนอแนะจากผู้ใช้บัณฑิตต้องการให้หลักสูตรอาชีวอนามัยและความปลอดภัยผลิตบัณฑิตที่มีความพร้อมในด้านทักษะภาษาอังกฤษทั้งการพูด อ่าน และเขียนให้มากขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

ความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อคุณลักษณะหรือความสามารถในการปฏิบัติงานตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติของบัณฑิตที่จบการศึกษาจากหลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาอาชีวอนามัยและความปลอดภัย คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ พบว่า ผู้ใช้บัณฑิตมีความพึงพอใจในด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านความรู้ความสามารถทางวิชาการ/วิชาชีพ และด้านการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ตามลำดับ

ผู้ใช้บัณฑิตมีความพึงพอใจต่อคุณลักษณะหรือความสามารถในการปฏิบัติงานของบัณฑิตในด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพมากที่สุด โดยมีความพึงพอใจต่อการที่

บัณฑิตมีสัมมาคารวะ อ่อนน้อมถ่อมตน รักษาระเบียบวินัย เคารพกฎระเบียบและข้อบังคับขององค์กร รับผิดชอบในการทำงาน ซื่อสัตย์ มุ่งมั่น ขยัน มีทัศนคติที่ดีต่อการทำงาน การตระหนักในจรรยาบรรณวิชาชีพ มีความเสียสละ และมีจิตอาสาในการทำงานอาจเนื่องจากทางหลักสูตรอาชีวอนามัยและความปลอดภัยมุ่งเน้นผลิตบัณฑิตที่มีคุณธรรมและจริยธรรมตามหลักจรรยาบรรณวิชาชีพ ด้วยอาชีพเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับวิชาชีพเป็นอาชีพที่ต้องปกป้องสุขภาพของผู้ปฏิบัติงานตามหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานที่ระบุในกฎกระทรวงกำหนดมาตรฐานในการบริหารและการจัดการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. 2549 ซึ่งมีแนวโน้มเดียวกันกับความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตพยาบาลเนื่องจากเป็นอาชีพที่ต้องปฏิบัติงานในลักษณะที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพของมนุษย์ สถาบันการศึกษาจึงเน้นการเรียนการสอนที่ปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมตามจรรยาบรรณวิชาชีพ (อรันท์ หาญยุทธ และรัชยา รัตนถาวร, 2558; วันเพ็ญ แสงสงวน และธนพร วรณกุล, 2561)

ผู้ใช้บัณฑิตมีความพึงพอใจคุณลักษณะหรือความสามารถในการปฏิบัติงานของบัณฑิตต่อด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบอยู่ในระดับมากที่สุด โดยพึงพอใจต่อการที่บัณฑิตยอมรับฟังความคิดเห็นและให้ความร่วมมือกับผู้อื่นในการทำงาน สามารถปรับตัวเข้ากับเพื่อนร่วมงานและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ สามารถจัดการอารมณ์ และควบคุมอารมณ์ และมีความสามารถในการเจรจาและการติดต่อสื่อสาร ตามที่หลักสูตรอาชีวอนามัยและความปลอดภัยกำหนดไว้ในโครงสร้างของหลักสูตรฯ ทักษะเหล่านี้ถูกสอดแทรกในการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง และนักศึกษาได้ฝึกการทำงานร่วมกันผ่านกิจกรรมที่ทางหลักสูตรฯ จัดขึ้น โดยให้นักศึกษาได้มีส่วนร่วมในการกำหนดหน้าที่รับผิดชอบทั้งกิจกรรมที่เกี่ยวข้องด้านการเรียนการสอน การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมสอดคล้องกับการศึกษาของรัชดาภรณ์ ตันติกุล (2559) ที่ศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตคณะครุศาสตร์ที่ได้จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักศึกษาร่วมงานกับผู้อื่นอยู่เสมอ จึงทำให้นักศึกษามีปฏิสัมพันธ์ที่ดีและสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

ผู้ใช้บัณฑิตมีความพึงพอใจต่อคุณลักษณะหรือความสามารถในการปฏิบัติงานของบัณฑิตในด้านทักษะทางปัญญาอยู่ในระดับมาก โดยพึงพอใจความสามารถในการรับรู้ เรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า การมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความสามารถในการคิด วิเคราะห์ และแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในงาน และสามารถเชื่อมโยง บูรณาการหลักทฤษฎีมาใช้ในการทำงานได้อย่างสร้างสรรค์อาจเนื่องจากการวางโครงสร้างของหลักสูตรอาชีวอนามัยและความปลอดภัยได้จัดรายวิชาทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของสังคม และส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มากขึ้น นักศึกษาได้ใช้ทักษะทางปัญญาในการคิด วิเคราะห์ การทำรายงานที่เกี่ยวข้องกับงานด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัย การได้ไปศึกษาดูงาน การลงพื้นที่จริงในโรงงานอุตสาหกรรม รวมไปถึงการทำวิจัย และโครงการที่ช่วยในการแก้ปัญหาทางด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยซึ่งสอดคล้องกับ พิจิตรา ธงพานิช (2557) ที่ได้กล่าวไว้ว่า การพัฒนาหลักสูตรในด้านการจัดการเรียนการสอนจะช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถมากขึ้น

ผู้ใช้บัณฑิตมีความพึงพอใจต่อคุณลักษณะหรือความสามารถในการปฏิบัติงานของบัณฑิตในด้านความรู้ความสามารถทางวิชาการ/วิชาชีพอยู่ในระดับมาก ทั้งความรู้ ความเข้าใจในวิชาชีพ

และงานที่ตนเองได้รับผิดชอบ เนื่องด้วยในระหว่างการเรียนรู้ทางหลักสูตรอาชีวอนามัยและความปลอดภัย มีกลยุทธ์ในการจัดการเรียนการสอนโดยมอบหมายให้อาจารย์สอดแทรกกรณีศึกษา นวัตกรรม กระบวนการ และตัวอย่างเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในโรงงานอุตสาหกรรม และมีการส่งเสริมให้นักศึกษา ฝึกงานภาคฤดูร้อนก่อนขึ้นชั้นปีที่ 4 ระยะเวลา 2 เดือน ในอุตสาหกรรมที่สนใจและฝึกสหกิจศึกษา ในชั้นปีที่ 4 เป็นระยะเวลาอีก 4 เดือน ในอีกประเภทอุตสาหกรรม ด้วยกิจกรรมนี้ทำให้นักศึกษา มีความรู้ความเข้าใจในวิชาชีพและสามารถประยุกต์สิ่งที่เรียนไปกับการปฏิบัติงานจริงได้ สอดคล้อง กับการศึกษาของเมธินี วงศ์วานิช รัชฎาภรณ์ และอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ (2560) ที่ศึกษาเรื่อง ผลการ ฝึกงานเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมความมุ่งมั่นในการทำงานของนิสิตในรายวิชาฝึกงานของสาขาวิชา ธุรกิจและคอมพิวเตอร์ศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่า การฝึกงานทำให้นิสิตได้เรียนรู้ มีประสบการณ์ในการทำงานสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการทำงานจริงได้

ผู้ใช้บัณฑิตมีความพึงพอใจด้านการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมีคะแนนรวม เป็นลำดับสุดท้ายแต่ยังอยู่ในระดับมาก คะแนนในส่วนของการใช้พื้นฐานทางสถิติและคณิตศาสตร์ เพื่อวิเคราะห์และนำเสนองานมีคะแนนรวมน้อยที่สุด สอดคล้องกับการศึกษาของ วิชาถ ธิวะสิงห์ และศิริณา วงษ์ซารี (2563) ที่ศึกษาความต้องการผู้ใช้บัณฑิตต่อคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของ ตลาดงานทางด้านสถาปัตยกรรมและการออกแบบในสถานการณ์ปัจจุบัน พบว่าบัณฑิตมีทักษะ การวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นทักษะที่ทางหลักสูตรต้อง พัฒนาให้มากขึ้น

สำหรับข้อเสนอแนะจากผู้ที่ใช้บัณฑิตมีความคาดหวังให้บัณฑิตที่จบการศึกษาทางด้าน อาชีวอนามัยและความปลอดภัยมีทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษทั้งการฟัง พูด อ่าน และเขียน ที่สามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพพร้อมสำหรับการออกไปทำงาน อย่างไรก็ตามทักษะด้านนี้ เป็นที่ต้องการของทุกอาชีพที่ผู้ใช้บัณฑิตมีความคาดหวังเป็นอย่างยิ่งในปัจจุบัน (พิมลพรรณ เพชรสมบัติ, 2563) ทางหลักสูตรอาชีวอนามัยและความปลอดภัยจึงควรที่จะพัฒนารูปแบบการเรียน การสอน การจัดกิจกรรมสอดแทรกการฝึกทักษะด้านการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ในรายวิชาต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะด้านนี้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยครั้งนี้ไปใช้

หลักสูตรอาชีวอนามัยและความปลอดภัยสามารถนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปปรับปรุง การจัดการเรียนการสอน การส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณภาพนักศึกษาให้สอดคล้องกับ ความต้องการของ ตลาดแรงงานและสถานประกอบกิจการ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการสำรวจความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตในปีการศึกษาต่อ ๆ ไปอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำ ผลที่ได้มาเปรียบเทียบกับพัฒนานักศึกษาในหลักสูตรให้มีความคุณภาพต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กฎกระทรวงกำหนดมาตรฐานในการบริหารและการจัดการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. 2549. (2549, 21 มิถุนายน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 123 ตอนที่ 65 ก. หน้า 4-20.
- กองความปลอดภัยแรงงาน กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน. (2562). **สถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนในระดับปริญญาตรีและปริญญาโท สาขาอาชีวอนามัยหรือเทียบเท่า.** [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <http://osh.labour.go.th/images/PDF/2019/01/93/93-6.pdf>. (2564, 15 ธันวาคม).
- เบญจวรรณ ถนอมชยธวัช, ผ่องศรี วาณิชศุภวงศ์, วุฒิชัย เนียมเทศ, ณัฐวิทย์ พจนันต์. ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21: ความท้าทายในการพัฒนานักศึกษา. **วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและการสาธารณสุขภาคใต้**. 3(2): 208-222.
- พัทธนันท์ คงวงศ์วาน และเพ็ญจันทร์ ภัทรเมธกิจ. (2559). **การศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตต่อการปฏิบัติงานของบัณฑิตคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.** ใน การประชุมวิชาการระดับชาติ. ครั้งที่ 13. 8-9 ธันวาคม 2559. (927-936). นครปฐม: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน.
- พิจิตรา ธงพานิช. (2557). **การพัฒนาหลักสูตร ความรู้ สมรรถนะ ตามมาตรฐานวิชาชีพครู.** นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์.
- พิมลพรรณ เพชรสมบัติ. (2563). **ความต้องการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. บัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์.** 8(1): 123-136.
- เพลินพิศ ศิริสมบุญ. (2559). **คุณลักษณะบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ของวิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอก ประจำปีการศึกษา 2556 - 2557 (รุ่นที่ 15).** **วารสารวิชาการเซาธ์อีสท์บางกอก (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์).** 2(2): 55-67.
- เมธินี วงศ์วานิช รัมภากาภรณ์ และอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ. (2560). **ผลการฝึกงานเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมความมุ่งมั่นในการทำงานของนิสิตในรายวิชาฝึกงาน ของสาขาวิชาธุรกิจและคอมพิวเตอร์ศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.** **วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์**. 32(2): 55-64.
- รัชดาภรณ์ ตัณตกุล. (2559). **ความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา. วารสารวิจัยและพัฒนายาลอยลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.** 11(2): 237-245.

- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2564). **แนวทางการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับอุดมศึกษา (พ.ศ. 2564-2565)**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: http://www.onesqa.or.th/upload/download/file_f446b8be250374e8cf8a3b728473bf33.pdf. (2565, 17 พฤษภาคม).
- วันเพ็ญ แสงสงวน และธนพร วรณกุล. (2561). ความพึงพอใจและความคาดหวังของผู้ใช้บัณฑิตต่อคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย ปีการศึกษา 2558. **วารสารพยาบาลทหารบก**. 19: 213-221.
- วิชนาถ ทิวะสิงห์ และศิริินภา วงษ์ชาลี. (2563). โครงการสำรวจความต้องการผู้ใช้บัณฑิตต่อคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของตลาดงานทางด้านสถาปัตยกรรมและการออกแบบในสถานการณ์ปัจจุบัน. **วารสารสถาปัตยกรรม การออกแบบและการก่อสร้าง**. 2(3): 13-32.
- อรนนท์ หาญยุทธ และรัชยา รัตนถาวร. (2558). คุณภาพและอัตลักษณ์ของบัณฑิตคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซียที่สำเร็จการศึกษาศึกษาปีการศึกษา 2553. **วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย**. 7(2): 99-107.